

G. A. CAVELLINI A MEGDICSŐÜLÉS ÚTJÁN

SZOMBATHY BÁLINT

Guglielmo Achille Cavellini neve nélkül talán már el sem képzelhető napjaink művészete. Munkáit kiállítják a világ legrangosabb képtáraitban, de a peremművészet szféráiban is bennfentesen mozog. Cavellinit ez idáig senki sem tudta kisajátítani, ám nincs nagy szüksége külső támogatásra, menedzserekre vagy mecénásokra, csupán olyan művészetkedvelőkre, akik megértéssel fogadják hóbortjait, tudatos művészettörténeti elferdítéseit. Cavellini ugyanis az öntörténetírás feltalálója: a hetvenes évek elején önmaga vette kezébe a történelem szálait, tulajdon életének és munkásságának történeti fonalait.

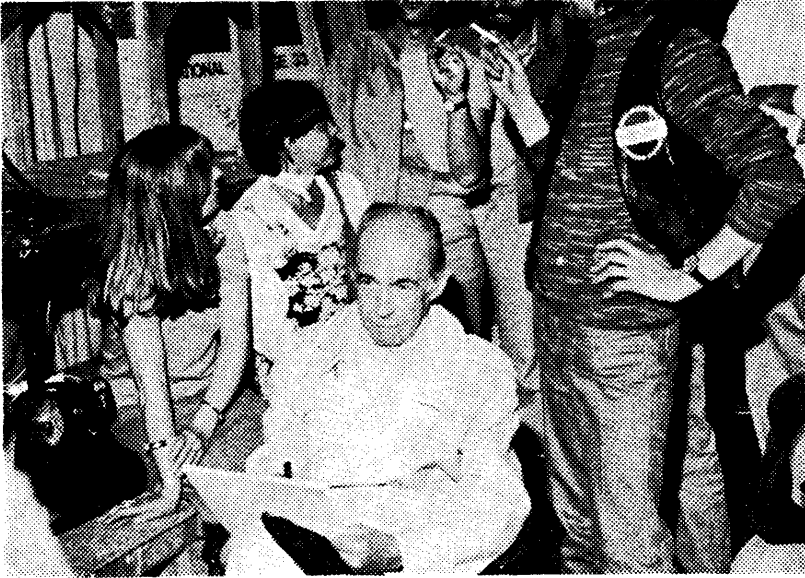
Abból a megfontolásból, hogy egy élő alkotó ne bízza életrajzát halála után jelentkező felelőtlen krónikásokra, tizenkét eddig megjelent könyve után tizenharmadikként naplójegyzeteinek első részét hozta napvilágra *The Diaries of Guglielmo Achille Cavellini, 1975* címen. Cavellini 1946 és 1975 közötti élettörténetét az *In The Jungle of Art* című kiadvány foglalja magába, a most közreadott naplójegyzet pedig első része annak a nagyobb lélegzetű naplóorozatnak, melyet a szerző ezen túl évente kiadni szándékozik.

1975-ös naplója inkább alkotói tevékenységét helyezi előtérbe, hű képet rajzolva arról a művészeti közegről — olaszról és nemzetköziről —, amelyben a Cavellini-mű tápot kapott és rövid időn belül — de jelentős szellemi és anyagi befektetések árán — sikeresen el is burjánzott. Míg a *25 lettere* és a *25 quadri della Collezione Cavellini* című öntörténeti jegyzetek egy fiktív életpályát bontakoztatnak ki, frissen kiadott naplójegyzetei a való élet eseményeit dokumentálják szövegben és képből; az egyetlen fiktív mozzanat csupán az, hogy a szerző a könyv kiadójaként Johannes Gutenberget (!) nevezi meg. A naplóban főként a fellépésekre és kiállításokra esik a hangsúly, s a szerző igencsak ért egy-egy művészeti esemény hangulati érzékeltetéséhez, az idegen életközegekben művei által kiváltott visszarezgések felvillantásához.

Cavellini azonban nemcsak az idő szárnyán utazik múltba és jövőbe, újabban minden olyan művészeti megmozduláson is megjelenik, amely

azzal kecsegtet, hogy ismételten a figyelem és az érdeklődés középpontjába helyezi a Cavellini-i életművet, s ahol személyét is úgy fogadják, mint a művészet halhatatlan pápáját, mint egy élő mítoszt. Ez év tavaszán például műveinek budapesti bemutatóján volt személyes „jelentése”, a nyár folyamán pedig a West Coast-i dadaisták ukiahi nagy szemléjén vett részt. Erről az izgalmas eseményről tudósít Monty Cantsin:

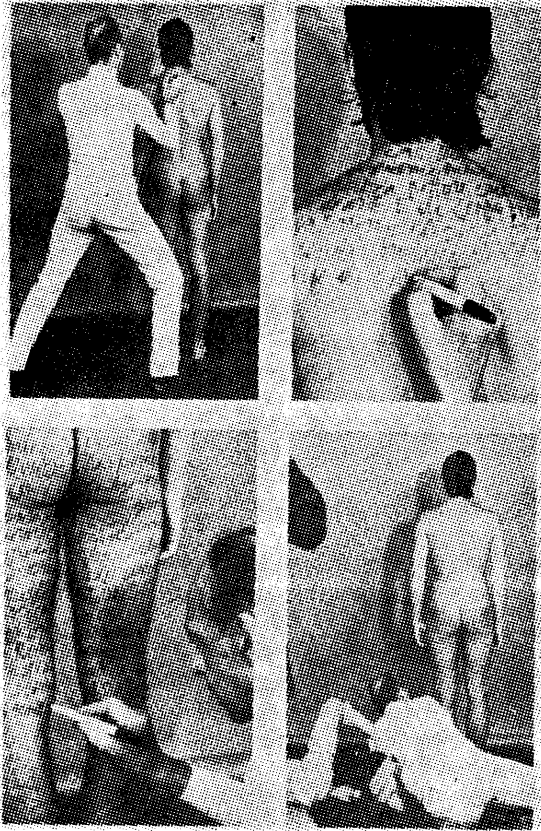
„... most már két hete, hogy visszajöttem és kezdek visszailleszkedni. Itt várt egy halom levél és még mindig tele vagyok megválaszolni való dolgokkal és közben készülök a szombati performanszomra és egy másikra, ami július 6-án lesz Chicoutimiben, és közben szokás szerint nincs pénzem csak adósságaim, és bánt egy félbemaradt szerelem, ám nem ad időt egy elkezdődött másik, de mindezek ellenére most próbálok írni neked egy hosszabb levelet, hogy beszámoljak az ukiahi (Ukiah-Haiku) fesztiválról meg másról. Április 25-én indultam Montreálból busszal, azaz indultunk Lion Lazerral, de aztán az amerikai határnál el kellett válnunk és őt visszatranszportálták, nem szerették az agyát. A határőrség és a rendőrség általában mindenütt egyforma, tudod? New York-ban még vártam rá egy napot, hátha megpróbál újból átjutni, de aztán telefonon jött a hír, hogy nem. Szokás szerint a Squatnál szálltam meg. Ez a ház tele van mogorva banyákkal, de a Péterrel meg SZ. Gáborral eldumáltuk az időt és lementünk egy new wave klubba. Hajnal felé aludtam két-három órát a színházban és indultam tovább San Francisco felé. Három nap buszozás, a busz megy éjjel-nappal, váltott sofőrökkel, az ember imitálja az alvást, van rengeteg ideje gondolkodni. Én képeslapokat gyártottam és minden megálláskor feladtam néhányat: Cleveland, Chicago, Omaha, Cheyenne, Salt Lake City, Reno, Sacramento, San Francisco, és közben persze egy csomó kisváros és tanya, és préri, préri, préri, végre hegyek, tavasz, nyár és tél. Dobáltam a pénzt a buszmegálló kajaautomatáiba, feljegyeztem fontosnak tartott eseményeket, gondolván, hogy leszek valaha olyan szorgalmas, hogy megírjak egy könyvet. Egy srác mellettem egy halom kézírral utazott, azt mondta, hogy Portland-ba tart, majd megpróbálkozik San Franciscóval is; beadja a kéziratot Ferlinghettiékhez. Kerouac könyvéből jött elő, és még egy csomóan mások, csak a csaj nem volt, akivel leszálltam volna egy kisvárosban, hogy bemutasson a rokonainak. Írtam egy csomó új dalt és többször is feltettem a kérdést: mit is keresek itt, Nebraskában? És ezt kérdeztem Utahban is, semmi válasz, menni kell és kész, arra, amerre lehet, baromi egyszerű. Néhány mondat naplómából: vörös naplemente; felfröcsög a seggemre a vécévíz; negyedórás alvások; csomókban nő a fű; két bankó leült mellém; tavasz, köd, szobrok; néhány perc múlva ott leszünk. Yanagi barátom várt a frizkói állomáson. Őt még Párizsból ismerem, két évvel ezelőtt, californiai utazásomkor meg is látogattam. Kopasz; Ukiahban úgy beszéltek róla, hogy »a japán punk-szerze-

Cavellini Budapesten, ez év júniusában

tes«. Ő borotválta meg a csajokat, akiknek a fejére és testére Cavellini leírta dogmáit. A fesztivál nagyobb részt Cavellini ünneplésével telt el; Cavellini mindenütt, Cavellini-trikók, öntapadós címkék, plakátok, újságcikkek, felvonulás. Megérkezésem napján illetve estéjén fogadás volt Cavellini tiszteletére a Dadalandnál. Ott volt egy csomó régi levélismerős: Anna Banana, Bill Gaglione, Judith Hoffberg, Pamela Rome, E. F. Higgins, Rockola, Russel Butler, Geoffrey Cook és mások. Mindjárt találtam egy ápolócsajt is, aki Ukiahban levette a vérem. De most még San Franciscóban vagyunk, este van, Dadaland: Cavellini beöltözve a feliratos kosztümjébe, mindenki mutogat valamit: könyvet, magazint, pecsétet, bélyeget, emlékkönyv-bejegyzések, aláírások, szervezés. Pamela is benne lesz a performanszomban, kedves csaj, new wave. Ráhajtának, de Higgins már megtette. Mások buzinak néznek, mert piros a kabátom. Végül is ittunk meg ettünk, és aztán Bibivel és Cavellinivel elmentünk Bibihez. Még jött egy másik csaj is, de Cavellinit kiraktuk a hoteljénél, aztán rumot ittunk, jött Yanagi is és megittuk a rumot és mentünk haza Yanagihoz. Ez volt már az ötödik napja, hogy nem aludtam, már annyira megszoktam, hogy úgy gondoltam, hülyeség is lenne újból megpróbálni, de aztán mégis elájultam és másnap délig átálmodtam az egész életem, csak nem emlékszem belőle semmire. Viszont el-

mentem sétálni a Market Streetre és vettem egy pár gumikesztyűt meg képeslapokat. Sütött a nap és enyhe szél fújt. Az ilyesmi San Franciscóban gyakori. Ittam egy sört és megpróbáltam felhívni Suzannát, de elköltözött, és közben elmúlt két év és nem nagyon írtunk egymásnak. Végül is felkutattam Suzannát rá egy hétre és találkoztunk is, de kár volt, ezredszer tanultam meg újra, hogy nincs út visszafelé. Hát akkor gyerünk tovább. Másnap délben mentünk is Ukiahba Yanagi Volskswagen mikrobuszán. Higgins, Pamella és Cook jött még velünk. Minden haláli derűs volt, ittunk, szívtunk meg minden, aztán egyszerűen csak Cook kitört, elkezdett ordítani, hogy álljunk meg, mert ő kiszáll és megy vissza Friszkóba, ezt nem tudja elviselni. Aztán, mikor Yanagi megállt, mégsem akart kiszállni, azt mondta, velünk jön Ukiahba és majd onnan visszastoppol és fenyegetésszerűen felkérte Pamellát és Higginst, hogy ne smároljanak a kocsiiban, mert ezt nem tudja elviselni, és ordított, erre Yanagi megállt újból, hogy most vagy Cook száll ki, vagy ő nem megy tovább. De aztán végül mentünk tovább és Pamellának nem csókolóztak Ukiahig. A dolog háttere az volt, hogy Pamella és Cook korábban együtt töltöttek egy éjszakát és Cook ezt komolyra vette, jövőt képzelt bele Pamella tudta nélkül, aki csak egy alkalmi vidámságnak könyvelte el a dolgot. Szóval így értünk Ukiahba három óras kocsiázás után, utána négy nap sűrű program. Egy nagy vacsorával kezdődött a Saturday klubban, csak úgy nyüzögtek az emberek, az ajtóban mindenki felírta a nevét a falra, és ott sorakoztak az egykori zürichi Cabaret Voltaire tagjainak nevei és az összes dadaisták neve. Abdada várt bennünket narancsszínűre festett hajjal, sárgászöld nap-szemüvegen, szmokingban; Abdada a West Coast Undergroundból, párizsi bohém-hippik-punk-keveredés külsővel. Kecskeszakállas professzor vagy csavargó hobo vagy huligán vagy próféta, Abdadába minden belefér: nyájas szavak, szigorú tekintet, ördögi röhej, precíz definíciók, részeg duhaj, kedves jampec, fáradt öregember, suhanc, papagáj, tanár úr, komédiás, látnok, és ott volt a gyönyörű török származású felesége, Isvahani, majdnem kínaias szemekkel, fekete kosztümben, mellnél klaszszul kivágva, és ott voltak mások is, mondjuk kétszázan, egy csomóan Toulouse Lautrec-i festményekről látszottak lejönni, mások meg a File magazinból léptek ki. Volt egy virágos hajú hippie csaj gitárral, de a terem leginkább new wave formákkal telt meg: lányos képű buzisrácok, veszélyes tekintetű punkok, nyakkendőszületemberek, fiúforma csajok. Mi, Buster Clevelanddel, Nancy Frankkel és Carl Loefrerrel kerültünk egy asztalhoz, de mindenki túrázott ide-oda, aztán kialudtak a villanyok és gárdisták kíséretében egy angyalforma bevonult egy zászlóval, a West Coast Underground zászlajával és elhangzott egy megnyitó-féle beszéd, majd ováció és Vivát Cavellini! Cavellini is mondott egy tósztot, amit Judith Hoffberg fordított. Cavellini egy szót sem tud más nyelven, mondjuk beszél egy kicsit franciául is, de minden szaváért óriási

tapsot kapott, gyorsan ürültek a vörösboros üvegek, mindenki Cavellinire üritette poharát és az olasz önhistóriaművész mestere a fesztivál egész ideje alatt kitett magáért és tele volt energiával és humorral, és valószínűleg ő volt az egyetlen, aki tele volt pénzzel is. Ezen az estén aztán mindenki szóhoz jutott és sound poetry címen bárki benevezhetett egy öt perces produkcióra, így aztán egymást váltották az őrült, kevésbé őrült, néha idétlen, néha jópofa, néha meg éppen betalált »költemények«, ki is tudná elmesélni mindezt, mindenki részeg volt, minden jó volt, csak menjen, az volt a fontos; itt vagyunk és kész, így nézünk ki, ilyen idétlenek vagyunk, ekkora faszok, és nem adunk egy fillért se a közönség megbecsülésére. »Mi vagyunk a gyönyörű, hatalmas és győztes asszonyai a jövőnek«, ezt ismételték kórusban a csajok. Halál hülyén néztek ki, mit mondjak, de ezt kellett, mindent felvettek videóra, megnézheted, egy halom ökörködés, egy halom színtiszta baromság, már

leginkább a szék alá bújtam volna, hogy ne is lássam, milyen hülyék vagyunk. És jött Cook, mégsem ment vissza Friszkóba, első számként vagy harmincszor elismételte, hogy »I'am Geoffrey Cook, I'am Geoffrey Cook, I'am...«, O. K., még röhögtünk is, aztán belekezdett valami másba, valaki fütyült, aztán egyre többen, követelték, hogy »hagyd abba, Cook, elég volt«, és ekkor benne feltámadt az öntudat, és bejelentette, hogy nem hagyja abba év végig fogja olvasni, amit elkezdett, igen ez már tragikus volt; nyöszörgött, aztán üvöltözött, rúgott, földhöz verte a mikrofont, »basszatok meg«, üvöltött, »rohadékok, én azért jöttem ide, hogy elmondjam ezt, nekem senki sem fizetett ezért, hogy idejőjtek, és el is mondom, amit akarok«. Mindenki fütyült, hogy hagyja már abba és erre ő odabaszta a mikrofont és kirohant. Gyönyörű volt, isten bizony, ezzel véget is ért az első este. Én még ott maradtam lézengeni és kiittuk a maradékot az üvegekből egy kisebb társasággal: Abdada, Buster Cleveland, Yanagi, Pamella, Higgins, Russel Butler, Nicky Vanzetti, Tommy Cramer, Polly Esther Nation, és még össze is söpörtük a szemetet. Aztán egy garázsban aludtam, már nem is kérdeztem, hol vagyok és minek, egy sátor nyekergett az udvaron, bezártam az ajtót és agyó. Még csak május volt, de gyönyörű nyár, hőség. Ukiah San Franciscótól északkeletre van és elég távol az óceántól, hogy mindig meleg legyen. Káprázatos napfényes volt a reggel, Yanagi a Volkswagenjében aludt, a fejünk elég kemény volt, elmentünk reggelizni egy kínai helyre és dél körül kezdődött a »vásár«. A Palace Hotel báltermében mindenki kapott asztalokat, hogy kitegye a nyomtatványait, képeslapjait, pecsételőit és egyéb műveit. A falakra egy különleges mail art show került fel, lehetett látni óriási postcard gyűjteményeket, hatalmas gombjelvénykollekciót, egy öreg néni és bácsi művirágot árult, csak éppen közönség nem volt, vevők, az útleveleimbe újabb adag pecséteket gyűjtöttem és eladtam három vagy négy Neo magazint. A Los Angeles-i dada csoport — Michael Mollett, Lon Spiegelman és ha jól emlékszem, Steve Durland — hozott többször stemplit, ekkora készletet még nem láttam, Dadaland kitette a Vile magazinokat, és kinek van hét vagy tizenöt dollárja, hogy vegyen belőlük? A hippi-anarchista megjelenésű Gerald-Jupiter Larsen Vancouverből jött és lemezeket árult, képviselte magát a friskói Postcard Palace is. Később meglátogattam őket Friszkóban, egy kis üzlethelyiség nem messze a Broadway-től. Művészek által gyártott legkülönbözőbb minőségű képeslapok eladásával foglalkozik, kiállításokat is rendeznek, gyönyörű gyűjteményük van és jól megy a biznisz. Higgins speciális postai bélyegeinek volt a legnagyobb közönségsikerük, talán ő volt az egyetlen, aki még pénzt is csinált. Ez a manusz egy kikopott amerikai, bőbeszédű, nagy darab, kedves gengszter külsejű, New York-ban él és mint bútorszállító melózik. Kiról kellene még írnom? Rengetegen voltak, nekem meg el kellett mennem fazekat keresni a performanszomhoz. Jim Shaw ígért egyet

előző este, megkerestem a házát, de nem volt odahaza, kószáltam egy kicsit, hiányzott egy csaj és ez a hiányérzet a fesztivál egész ideje alatt bennem maradt. Ott volt Marija, egy svéd csaj, de ott volt az árnyéka is, Nick, egy kanadai srác. Mindenesetre megbeszéltünk egy randit Friskóban — nem volt ott, vagy én mentem rossz helyre és aztán napokig kerestem hiába, és mentem Portlandba, majd Vancouverba, és amint Vancouverban sétálok, valaki utánam kiállt. Ő volt, Marija. Nem érdemes megtervezni semmit, jön, amikor meg van írva. Délután elkezdődtek a performanszok, nem sokat láttam belőlük, de ott voltam, amikor Cavellini felírta életkoncepcióját két csaj, Bibi és Ginny leborotvált koponyájára, majd egy igazán csinos csaj Abdada testvére. A hotel nem adott engedélyt meztelenségre, így a szex-területek Cavellini-féle öntapadós címkékkel voltak letakarva. Cavellini volt a fesztivál sztárja; halál energikus és szórakoztató manusz, nagy komédiás, kiváló fotómodell, olyan, mint amilyenek a könyveiből ismered. Az előadása egy váratlan sztorival végződött: valaki a közönség soraiból odament hozzá a fejéhez nyomott egy krémestortát. Az én performanszom került a műsor végére, már éjfél is elmúlt. A rendezőség csak úgynevezett dobogós előadásokra készült, volt egy színpad és előtte a közönség. Az én produkciómhoz mindent át kellett rendezni és közben a hangosító kijelentette, hogy már túl vannak erőltetve az erősítők és nem tudja bejelenteni az én szalagom. Erre Buster rádumálta, hogy tegye fel, de ehhez is kábé tizenöt perc kellett, az emberek kezdtek hazamenni, maradt vagy hatvan ember. Yanagi és Pamella halálra benyomták magukat, feltettek egy csomó mékapot. Yanagit a japán punk szerzetesként emlegették a következő napokban. Gyönyörű illuzorikus öngyilkossági akcióit hajtott végre, úgy fojtotta meg magát, hogy igazán elhittem, hogy meghalt. Később mesélte, hogy valóban jól meghúzta a nyakára tekert villanyzsinórt, várva, hogy Pamella talán majd meglazítja, Pamellának azonban ez nem jutott eszébe, testhez feszülő leopárdos kosztümjében dobálta magát az asztal körül és az asztalon, majd jött, hogy tüzet gyújtson az ujjaimon meg a fejemen, de ekkor a szálloda menedzsere is beszállt az akcióba, berohant, hogy megakadályozza a gyújtogatást. Kiváló jelenet volt, de én kurva dühös lettem és abba akartam hagyni az egész dolgot, végül is a menedzser elkotródott, volt tűz, vér meg minden. Roberta, az ápolócsaj halál ideges volt, de szép munkát végzett: egy kémcső vér a levesbe, egy kémcsőnyi a számba, majd száj-a-szájba átadás Yanaginak. Pamella szerette volna, ha neki is adok; egy véres csók Pamellának. Az előadás után mentünk valami kocsmába és Pamellával smároltunk a kocsiban. Jó csaj, most éppen New York-i látogatáson van Higginsnél, lehet, hogy átjön ide és aztán megy Olaszországba. Ottani címe: P. O. Rome c/o Fais, Via Costantini 94, Roma 00194, írjál neki, ott lesz két hónapig. Másnap volt soron a Cavellini-parádé. A rendőrség leállította a forgalmat a belvárosban a

hotel körül és a fesztivál összes részvevői összesereglettek egy csomó turistával egyetemben, hogy végigvonuljunk az utcákon. Elöl Cavellini egy nyitott kocsiában, színültig befedve Cavellini címkével, állva és in- tegetve, mint egy prezident. Mögötte ült Bibi és Ginny és Yanagi, a három kopasz, a menet meg követte őket: egy csomó idióta, pojáca, őrült, önmutogató vagy mondjuk dadaista; harsonák, trombiták, szama- rak, egy görkorcsolyázó banán(anna), zászlók, lobogók, felíratos táblák, bolondok, bohócok, vadító hőség, izzadás. Cavellini kiszállt a kocsiból és felült egy díszemlényre helyezett királyi karosszékbe, vad ujjongás, tus, vivát!, pózok, fényképészek, video. Az egész kábé úgy nézett ki, mint mikor a bolondok ünneplik a bolondkirályt. Valószínűleg másként néz ki ez a fesztivál, ha mondjuk Európában van, vagy más, borúsabb részén a világnak, de California egy mérő napfény, finomak és olcsók a borok, senki sem törődik a politikával, mindenki könnyen talál sze- retőt, »have fun«, ezt mondják itt legsűrűbben — bulik, álarcosbálak, fürdőzés, finom füvek, zene, hippi életmód, virág a puskacsőben. Igazán szégyellem megmondani, de halál unalmasnak tartották az egész Cavel- lini-parádét és az azt követő divatbemutatót és táncestet, és még most sem tudom, mi a francnak ünnepeltük azt, hogy Cavellini egy jó fej? Végül is az egész fesztivál nem volt más, mint a Cavellini életmű egy darabja, és az öreg kiválóan érti, hogy csináljon magából sztárt, és ehhez mint egyik asszisztense, csak gratulálni tudok, igazán jó volt. Az utolsó nap az egész banda elment fürödni egy közeli tóhoz és aztán mindenki húzta a csíkot valamerre. A többről majd később írok, cso- dálom, hogy ennyit is sikerült összefirkálnom. Dög meleg van és rohad az egész város, nincs kedvem semmihez. Kantzin.”

Végezetül még csak annyit, hogy G. A. Cavellini az érdeklődők ké- résére valamennyi könyvét ingyenesen, ajándékként megküldi. Légy di- csó, Itália nagy fia!